

Razgovor vodila **Svetlana Jovičić**

NEMANJA JOVANOV

Nemanja Jovanov, rođen 1979. u Beogradu. Apsolvent je kamere na Fakultetu Dramskih Umetnosti u Beogradu. Pored više kratkih i dokumentarnih filmova, 2005. godine potpisuje se i kao direktor fotografije dugometražnog igranog filma "Krojačeva

tajna" (režija Miloš Avramović). Za taj snimateljski posao dobija kritiku "odlične fotografije" iz pera filmskog kritičara "Politike" Dubravke Lakić. U novom prostoru, nazvanom District Cultural Center u donjem nivou Muzeja Primenjenih Umetnosti, krajem oktobra Nemanja je ostvario svoju drugu izložbu fotografija. O odnosu filma i fotografije, o preklapanjima i uzajamnostima ova dva umetnička medija, razgovarala sam sa Nemanjom neposredno po završetku izložbe.

Svetlana Jovičić: 1856. napravljeni su prvi snimci, prve fotografije iz balona. Eto nakon 150 godina, (nehotice ulaziš u godišnjicu), Ti praviš seriju fotografija za vreme krstarenja brodom (morem). Šta se za taj vek ipo odista promenilo u odnosu umetnika, fotografa i samog objekta koji se snima. Šta je vreme naše sadašnjice izmenilo na toj relaciji-kreaciji kada znamo da se ljudsko oko nije promenilo a svet koji nas okružuje poprilično jeste?

Nemanja Jovanov: Suviše kratko šetam po ovom svetu da bih bio svestan količine i ritma promena, ali postoje neki pravci razmišljanja o kojima često razmišljam. Svakako da promena postoji, kako u pogledu sveta kao mesta tako i po pitanju fotografije kao izražajnog sredstva. U početku su ljudi koristili izum fotografije kao čudo tehnike, da bi kasnije ona evoluirala u nešto između umetničkog sredstva i svoje prvobitne "namene".

U toku svih tih promena, najmanje se promenio čovek i njegove fascinacije. (čovek slika svet iz balona – čovek slika sa broda – čovek slika ispod mora itd). Kao fotograf pokušavam da ukrotim kaos sveta i da "crnim kvadratom" kroz koji gledam izdvojim ono na čemu bih inače, ja kao pojedinac, zadržao paznju. Po prirodi to na čemu zadržimo pogled, nas privlači, dopada nam se, budi nam maštu. Mislim da tu leži sličnost svih stvaralaca. Oni nude drugima (publici) svoje viđenje, svoju tačku posmatranja. Mi praktično trgujemo detaljima koje zapažamo, a drugima promiču (ili zapažaju druge detalje).

Mislim da današnja instantizacija svega što nas okružuje, svodi svet oko nas više na atrakciju, nego na emociju, što bi moglo da se protumači kao vrsta regresije. (pr. kada su napravljene prve slike iz balona, malo je ljudi moglo da uopšte pogleda iz balona!!!)

S.J: Koliko masovna upotreba jedne demokratske alatke kao što je fotoaparatus može da devalvira njegovu upotrebu u umetničke svrhe ?

N.J: Ovo se direktno nadovezuje na predhodno pitanje. Masovna upotreba i rasprostanjnost digitalnih aparata, pravi od svakoga fotografa. Napoleon je jedanput rekao "u rancu svakog pešadinca, nalazi se maršalska palica", ipak broj generala i maršala je svakako manji od broja pešadinaca!!! Nadovezujuci se na ovaj citat, svaki amater, sa boljim digitalnim aparatom je neko ko tehnički može da odgovori mnogim profesionalnim zahtevima.

S.J: Da li misliš da se danas "ope" granice između, nekad razdvojenih funkcija fotografije: dokumentarističke, propagandne, reklamne, čisto likovne, to jest može li se i treba li govoriti o podeli na primenjenu i umetničku fotografiju?

N.J: Sigurno da su te granice pokretne i da se sa vremenom koje prolazi brže ili sporije pomeraju i stapaju. Smatram da je danas mnogo teže razdvojiti "rodove" fotografije, i da se u propagandi, lako može naći fotografija visoke umetničke i likovne vrednosti. Ovoj temi se može posvetiti ne tako tanka knjiga, te bi s toga ostavio to za neki drugi put ha ha ha...

S.J: Na samom početku rađanja fotografije tadašnji francuski intelektualci su imali podeljena mišljenja u vezi njenog prosperiteta : jedni su smatrali da fotografija mehaničkim putem daje samo tačan odraz prirode i ništa više dok su drugi nazivali njen umetnički potencijal. Kava vrsta predrasuda guši današnja razmišljanja o fotografiji?

N.J: Verovatno je danas situacija malo drugačija. Velika rasprostranjenost fotoaparata, kao i generalno velika popularnost fotografije, posebno digitalne, dovodi ljude u zabludu da ako islikaju 1000 – 1500 fotografija na godišnjem odmoru i minimalno ih obrade u fotošopu, prave neku veliku umetnost!!! Oni ustvari samo "mehanički" beleže ono što su videli i gde su bili.

S.J: Hronološki gledanu, prvo si , još kao dete, u rukama imao fotoaparatus, a kasnije je došla kamera. Paralelno se izražavajući

jezikom kamere i jezikom fotografije, da li fotografija, ipak, u Tvom sveukupnom životu ima izvestan privilegovan položaj, nešto kao prva ljubav?

N.J: U početku bavljenja ovim pozivom, fotografiju sam ljubomorno izdvajao kao prvu ljubav, ne razmišljajući o jasnim razlozima (jer ljubav je slepa). Kasnije baveći se filmom sve više, shvatio sam da je razlika velika i da je nema uopšte. Filmsko stvaralaštvo je zasnovano na teškom timskom radu i poverenju. Veliki broj kreativnih autora, na čelu sa rediteljem mora da se sinhronizuje kako bi rezultat bio dobar. Praktično gledano svi autori na filmu treba da nauče da okreću jedni drugima leđa sa puno poverenja, što nije nimalo lako.

U fotografiji je autor sam. Potpuno sam, bilo da je na vetrometini iskušenja i nedoumice, bilo da je ušuškan u jasan koncept i uspeh.

Meni lično fotografija predstavlja povlačenje u sebe i odmor između timskih iskušenja. Kada počnem da radim, shvatim koliko je olakšavajuća okolnost raditi i stvarati sam, i koliko je teško nemati podršku prijatelja i koautora iz drugih sektora.

Jednostavno je drugacije.

S.J: Da li bi mogao da napraviš nekakvu elementarnu ali suštinsku razliku između osećaja stajanja za kamerom i onog za aparatom?

N.J: Mislim da mogu potpuno da poistovetim osećaj (ako zanemarim priličnu razliku u fizičkim dimenzijama).

S.J: Sudeći po radovima na ovoj izložbi, Tvoje fotografije bi se mogle svrstati u "tematiku prizora" sa izoštrim, preciznim osećanjem za detalj kao i za strukturu prikazanih motiva. Uz naziv izložbe "Senka vetra" preuzetog iz naslova savremenog, popularnog romana, možemo li govoriti o izvesnom čistunstvu u odabiru isečaka iz prirode?

N.J: Da sigurno da možemo. Volim kontrolu i čistoću vizuelnih elemenata i trudim se da tome budem dosledan koliko sam motiv dozvoljava. Kako rekoh pre nekoliko redova, trudim se da ukrotim kaos vizuelnih informacija, sveta koji nas okružuje i da ih prezentujem običnijim, i čistijim nego što jesu. Pri tome naravno koristim sva raspoloživa sredstva tehnološkog dela fotografije (mislim i na film).

S.J: Od onog presudnog, trenutnog okidanja zavisi sve potom. Ta temporalna odluka "hvatanja" izabranog prizora; uramljivanja "baš tog" motiva, odlučuje sudbinu finalnom ishodu... Šta smatraš uspešnom fotografijom?

N.J: Jedna tehnička zanimljivost je da fotograf, koji koristi refleksi fotoaparatus, ustvari ne vidi sam momenat nastajanja fotografije (ogledalo koje šalje sliku do oka fotografa, pomeri se da bi ta slika pala na film). Kao mlađi fotograf (snimatelj) više sam se opterećivao ispravnošću momenta koji hvatam, da bih kasnije shvatio da profesionalci slikaju, slikaju, slikaju pa kasnije razmišljaju i posmatraju detalje. Kada sam to uspešno primenio, uvideo sam napredak u svom radu. Naravno da je potrebno imati određeni osećaj da "trepnete u pravom trenutku".

Kroz svoje skromne godine rada, mnoge fotografije sam smatrao uspešnim (u momentu slikanja), da bih kasnije shvatio da nisu baš toliko dobre. Takođe sam mnoge, u startu, otpisane fotografije, ponovo pogledao i shvatio da su bolje nego što sam mislio.

S.J: Da li misliš da je ovaj novi galerijski prostor u okviru samog Muzeja primenjene "dobro gradsko mesto" za pravljenje ovakvih izložbi?

N.J: Da. Mislim da jeste. Prostor galerije je interesantan, i uz malo umetnikove mašte može lepo da se iskoristi. Mislim da je bolji od mogih "kockastih" prostora, gde su svi radovi na "izvolite". Izlomljenosti prostora galerije DISTRICT, je mnogo uzbudljiviji; jedino mi je žao što nisam imao više vremena i sredstava da to iskoristim kako sam želeo.

S.J: Da li je prijem publike bio onaj očekivani?

N.J: Sve posetioce sam molio da budu veoma iskreni i kritični. lako nije uvek najprijetnije za autora, mislim da se na osnovu

osnovane i konstruktivne kritike jedino može napredovati u umetničkom stvaralaštvu. Slušajući svoje prijatelje, od kojih su neki naši i svetski priznati umetnici, stvorio sam veoma lepu sliku o tome kako je publika videla moju poruku (poruke); dodajte tome početnu ideju i pristup u nastanku "poruke" i

dobićete moćnu alatku sa poboljšanje sopstvenog rada. Ovo je u suprotnosti sa viđenjem da umetnik "pravi delo za sebe". Moje je mišljenje da profesionalac fotograf ili snimatelj, prvenstveno radi za publiku, ako to prestane da radi, vraća se na nivo amatera!